

**Анализ на ситуацията и оценка на
потребностите от социални услуги
в Община Елена**

Доклад

Месец юни 2010

1. Въведение

Ситуационният анализ и оценката на потребностите на рисковите групи в Община Елена е етап от процеса на стратегическо планиране на социалните услуги на общинско и областно ниво и разработване на Стратегия за развитие на социалните услуги в Община Елена и Област Велико Търново за периода 2011-2015 г.

Общинското планиране се осъществява с прякото участие на всички заинтересовани страни – общинска администрация, ОБС - Елена, дирекция „Социално подпомагане” гр. Елена, ДБТ гр. Велико Търново - филиал Елена, ръководителя на социалните услуги, РУП гр. Елена, МБАЛ „Д-р Д. Моллов – Елена” ЕООД гр. Елена, „Медицински център I – Елена” ЕООД, МКБППМН към Община Елена, представители на целевите общности и рисковите групи.

Проучването е координирано от работна група, която е определена със заповед на кмета на Община Елена и включва представители от общинска администрация, Общински съвет- Елена, Обществен съвет за социално подпомагане, Дирекция „Социално подпомагане” гр. Елена и ръководители на социални услуги и институции на територията на общината.

Предварителният аналитичен доклад обобщава резултатите от проучването и оценката на потребностите от социални услуги в Община Елена и ще допринесе за изработване на общинска стратегия и планиране на дейности за подобряване качеството на живот на населението на община Елена. Анализът е съобразен с приоритетите, заложи в Общинския план за развитие, Общинската стратегия за закрила на детето и Програмата за закрила на детето.

Събирането на статистическата информация за състоянието на Община Елена по различни показатели, изготвянето на карти – описание на социалните услуги, както и проучването на потребностите на целевите групи и планирането на социалните услуги се извърши през май - юни 2010 г. Проведени са работни срещи, на които са обсъждани проблемите в социалната сфера, идентифицирани са потребностите на конкретните рискови групи и тенденциите в развитието на социалните услуги на територията на общината.

2. Методология

2.1. Цели и обхват на проучването

Проучването на ситуацията в Община Елена е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социо-икономическите проблеми, политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в общината. Оценката на потребностите е необходима, за да може планирането да отговори на реалните нужди от социални услуги за рисковите групи, да съответства на реалните възможности и капацитет на местните и други партньори за развиване на съществуващите социални услуги и изкриване на новии в по-широк план - да съответства на дългосрочните тенденции в развитието на Община Елена.

Основната цел на анализа е определяне на нуждите на рисковите групи на територията на общината, планиране и осигуряване на качествени социални

услуги, развиване на вече съществуващите и предоставяне на нови такива, подобряване на достъпа до тях отнуждаещите се жители на община Елена.

Целите на проучването са:

➤ Да се очертае общата социо-демографска и икономическа картина на населението в Община Елена – проблематика, настояща ситуация и тенденции в развитието;

➤ Да се анализират факторите, които създават рискове пред индивиди /общности/ и групи по отношение на тяхната социална интеграция и социализация;

➤ Да се определи кои са индивидите и групите в риск – какви са техните характеристики, брой и териториално разположение, какво е отражението на рисковите фактори върху тях;

➤ Да се оценят възможностите на наличните ресурси, както и подкрепа на идентифицираните групи в риск чрез развитие на социални услуги, мерки за преодоляване на създадените проблеми за превенция на риска.

Обхватът на темите на проучването включва широк кръг социо-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на социалните услуги в Община Елена, като осигурени ресурси (финансови и човешки), достъп, капацитет и качество на наличните услуги.

Териториален и времеви обхват.

Анализът обхваща територията на Община Елена. Планираните услуги и мерките за социално включване ще се изпълняват в общината през периода 2011 – 2015 година.

Изводите от анализа на ситуацията и събраните данни са важни за адекватно планирана предвижданите социални услуги и за избора на тяхната форма.

2.2. Методи за проучването и анализ на ситуацията в Община Елена

Работната група работи, мотивирана от необходимостта за изработването на пълен анализ на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги като база за изработване на адекватна общинска стратегия и план за развитие на социалните услуги, които да допринесат за решаване на социалните проблеми на населението в Община Елена.

Използваните **методи за събиране на информация** включват:

- Систематизиране и обобщаване на статистически данни, регулярно събирани от общинска администрация и местно-базираните държавни институции;

- Събиране на допълнителна статистическа информация за разпределението на ключови рискови групи и ползватели на социални услуги по населени места;

- Срещи и дискусии на представители на общинската администрация, ОбС, Дирекция «СП», ръководители на социални услуги в общината, ДБТ, МКБППМН, целеви общности и групи в риск.

Налични източници на информация:

- Информация, анализи и данни от Дирекция «Социално подпомагане» гр.Елена;
- Статистически бази-данни,събирани и актуализирани от:
 - институции на областно ниво - РИО на МОМН, РЦЗ, РЗОК, ТСБ, СУ на НАП, НОИ, ДБТ;
 - общинска администрация Елена – ГРАО идирекциите, отговорни за социални, образователни и хуманитарни дейности и други;
- Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, РУП, Детска педагогическа стая, които текущо документират своя опит и практика и разполагат със статистика за специфични групи на деца в риск;
- Данни, документация и експертиза за действащите социални услуги в общинаЕлена;
- Училища, детски градини, МБАЛ,„Д-р Д. Моллов – Елена” ЕООД, „Медицински център I – Елена” ЕООД,лични лекари и други, които разполагат с информация за състоянието на свързаните сектори със социалните услуги.

За изготвяне на анализа са използвани **количествени качествени методи** за събиране на статистическа информация от институциите в област Велико Търново. След получаване на статистическите данни е направена оценка, за да се открият проблемните места и да се определят съответните потребности от развитие на социалните услуги. Проведени са и разговори с бенифициентите, които получават съответните социални услуги по Оперативна програма„Развитие на човешките ресурси”, дейност “Домашен помощник”, “Социален асистент”, “Личен асистент”, чието мнение е взето при определяне на тенденциите в развитието на социалните услуги. Проведени са разговори и с ръководителите на социалните услуги, установени са проблемни моменти и са очертани направленията за работа.

3. Описание на ситуацията в община Елена

3.1. Обща характеристика на общината

Община Елена е разположена в Северния централен район на Република България и заема най-южните части на област Велико Търново, високите части на Предбалкана и Балкана, като границите ѝ достигат до Старопланинското било по северните склонове на Средна Стара планина (Елено-Твърдишкия дял) и предпланините северно от него.

Община Елена граничи с шест общини от пет области: на север и северозапад съответно с Община Златарица и Община Велико Търново; на североизток - с Община Антоново от област Търговище; източната граница е с Община Сливен; на юг, по билото на Стара планина, граничи с общините Твърдица от област Сливен и Гурково от област Стара Загора.

Град Елена отстои на 41 километра от град Велико Търново; на 20 километра от град Златарица; на 71 километра от град Антоново; на 75 километра от град Котел; на 79 километра от град Сливен; на 40 километра от град Твърдица; на 52 километра от град Гурково.

Територията на общината е 671,39 квадратни километра и е с надморска височина от 100 до 1536 метра. Релефът е разнообразен - от хълмисто-равнинен в северните части до ясно изразен планински в южните, характеризиращ се със

стръмни склонове и дълбоко врязани речни долини. Преобладаващите терени са с надморска височина 300-600 метра и наклони 20-30 градуса, което утежнява условията на ползване.

На територията на общината се намират природните резервати „Бяла крава”, представляващ планинска местност с букови гори и варовикови скали и „Хайдушки чукар”, на територията на който има вековни букови и дъбови гори. Важна природна забележителност е връх „Чумерна” (1536 метра), който е най-високият връх в Елено-Твърдишкия дял на Стара планина.

Климатът в община Елена е умерено-континентален с характерни за планинските райони климатични явления. В котловината преобладават летните валежи, които помагат да се запази свежестта и зеленината на растителността в околностите на града до късна есен. Снежната покривка се появява обикновено в началото на декември и се губи около средата на март.

Въздухът е чист и благоприятства лечението на астма и белодробни болести. Това се дължи предимно на младите иглолистни насаждения и гъстите широколистни гори, разположени върху значителна част от повърхността на котловината.

Почвената покривка е пъстра и разнообразна. Почвите са предимно плитки светлосиви и кафяви горски, а по поречията на реките в тесни ивици - алувиално-ливадни. Основни почвообразуващи скали са: пясъчници, мергелни шисти, варовици, конгломерати и др. Хумусният хоризонт е тънък (10-15 см). Голямата нарязаност на релефа и изсичането на горите са създали условия за силно развитие на почвена ерозия.

Община Елена е богата на водни ресурси. Изворите, разположени в планинската част, дават началото на по-големите реки Веселина, Костелска, Еленска, Мийковска и Бебровска, които са притоци на река Златаришка. Водните течения имат посока юг-север. Речните русла са с големи наклони, вдълбани от ерозионни процеси. Реките са с дъждовно-снежно подхранване. Дебитът им е непостоянен, като пълноводието е през пролетния сезон. Освен тези реки, територията на общината е прорязана от множество малки и големи долове с непостоянни водни течения.

Преди години на река Веселина е изграден язовир "Йовковци", разположен почти изцяло на територията на общината, от който се водоснабдяват повече от 25 населени места - градовете Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Стражица, Златарица, Елена, Дряново и други. Язовирът предлага добри условия за спортен риболов.

Освен този язовир, има изградени още осем микроязовира, ползвани предимно за напояване и развъждане на риба за любителски риболов.

Повърхностните и подземни води са изцяло зависими от климатичните фактори и изменението в състоянието и режима им следват изцяло тяхната промяна.

В общината няма открити залежи на полезни изкопаеми. Единствено речните русла се използват като източници за добиване на инертни материали.

Община е богата на горска растителност. Най-разпространени от широколистните дървесни видове са дъб, габър, явор, липа, бук и др. Като техни спътници се срещат бряст, клен, ясен, череша, круша, киселица и др.; от храстите най-често се срещат глог, шипка, леска, дрян и др.

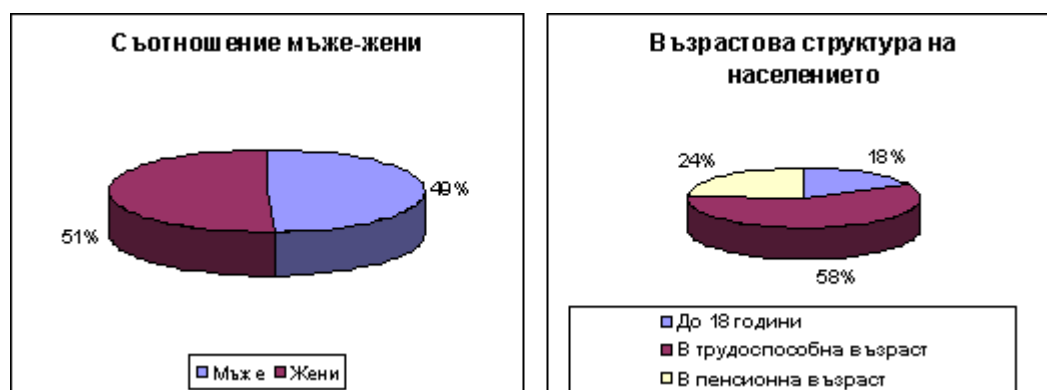
Община Елена се състои от 124 населени места, от които град е само общинският център. Пет от селата са центрове на кметства - Беброво, Каменари,

Константин, Майско и Палици, а в 17 от останалите села са назначени кметски заместници. Основната част от населението е съсредоточено в града и в няколко по-големи села, разположени по основните пътища.

Голяма част от населените места са с население до 20 души. Това са села, разположени в планинската част на общината. В тях живеят предимно хора на пенсионна възраст. Повече млади хора има в селата с преобладаващо малцинствено население- Беброво, Каменари, Константини Майско.

3.2 Население – демографска характеристика

Общият брой на населението на община Елена към 1 февруари 2010г. е 10988 души, в това число 5389 мъже (49%) и 5599 жени (51%). 6400 души живеят в града. Съотношението на градското към селското население е около 52:48. До 18-годишна възраст са общо 1845 или 16.79 % от всички. В трудоспособна възраст са 6405 души или 58.29%, а в пенсионна-2738 души или 24.91 %, т.е. възрастовата структура на населението в община Елена е регресивна.

Разпределението на населението по населени места е следното (по данните на ГРАО община Елена):

-най-голям дял заема населението в общинския център, следвано от това вселата Майско, Константин, Беброво и Каменари

Характеристика на населението по населени места в общината

Общински център, кметства	Общо	Мъже	Жени	Деца			Трудоспособ на възраст		Пенсионери	
				до 7	7-13	14-17	Ж	М	Ж	М
	10988	5389	5599	658	700	487	2993	3412	1704	1034
1.Град Елена	6144	2976	3168	309	352	245	1802	1995	923	518
2.Бадевци	24	14	10	2	-	1	3	4	5	9
3.Беброво	377	187	190	26	25	20	90	108	66	42
4.Бойковци	74	41	33	1	4	2	11	24	20	12
5.Блъсковци	75	37	38	4	2	-	11	22	23	13
6.Буйновци	106	51	55	1	4	-	21	30	33	17

7.Гърдевци	80	40	40	3	-	3	17	17	20	20
8.Дебели рът	9	4	5	-	-	-	2	2	3	2
9.Дрента	119	62	57	-	1	2	12	30	44	30
10.Илаков рът	151	78	73	8	5	19	31	40	28	20
11.Каменари	245	120	125	18	12	6	68	84	35	22
12.Константи н	1192	583	609	85	98	77	351	367	138	76
13.Костел	103	45	58	1	1	2	7	17	48	27
14.Лазарци	45	21	24	-	-	-	5	10	19	11
15.Майско	1253	638	615	174	147	82	367	394	53	36
16.Марян	116	56	60	-	2	2	23	28	36	25
17.Мийковци	70	34	36	-	2	-	9	20	25	14
18.Палици	215	91	124	9	17	11	46	47	53	32
19.Руховци	155	78	77	4	6	2	27	45	47	24
20.Средни колиби	97	59	38	2	5	2	18	27	15	28
21.Тодювци	116	62	54	2	6	4	19	31	29	25
22.Чакали	106	46	60	3	4	4	25	23	30	17
23.Яковци	116	66	50	6	7	3	28	47	11	14

Данните са актуални към **1 февруари 2010г.**

Разпределението на населението по образователна степен показва, че най-голям дял от общото население заемат лицата с основно образование – 34,91 %, със средно образование – 33,56 %, с висше – 4,2 % (по данни от Преброяване 2001 г.).

Население на 7 и повече години по степен на образование по данни от Преброяване – 2001 година

Година 2001	Образователна степен/ниво	Дял от общото население (%)
Без образование	227	2,13
Незавършено начално	632	5,92
С начално образование (до 4 клас)	1590	14,90
Основно (7-8 клас)	3725	34,91
Средно образование (до 11 клас)	3580	33,56
Полувисше (2-3 години колеж)	390	3,66
Висше (университет и др.)	448	4,20
Непоказано	46	0,43
Дете	31	0,29
Общо	10669	100

Очертаващата се тенденция на увеличаване на отрицателния прираст поради влошена демографска структура и засилващите се икономически проблеми, предполагат намаляване на броя на населението. Това има силно негативно влияние върху социално-икономическото развитие на общината.

Според статистка на РЦЗ (данните са взети от сайта на РЦЗ гр. В.Търново)

Демографски събития на Община Елена:

	2008 г.	2009 г.
Средногодишно население, бр.	10556	10449
Живородени, бр.	91	91
Умрели, бр.	206	177
Умрелиот 0 до 1 год., бр.	3	1
Естествен прираст, бр.	-115	-86

Демографски показатели (на 1000 д.н.) на Община Елена

	2008 г.	2009 г.
Средногодишно население	10556	10449
Раждаемост	8,6	8,7
Смъртност	19,5	17,0
Детска смъртност	33,0	11,0
Естествен прираст	-10,9	-8,3

Отрицателният естествен прираст на общината е по-висок от този на страната, който е 4,3 и на област В.Търново, който е 6,5 през 2009 г., което е следствие на по-ниски нива на раждаемост - 8,6 и 8,7 на 1000 души през съответните години и по-високи нива на смъртност - 19,5 и 17,0 на 1000 души.

Друга обезпокоителна тенденция за общината е застаряването на населението, регресивният тип възрастова структура в резултат на отрицателните демографски тенденции. В по-малките села по-голямата част от жителите са над 65 годишна възраст, а броят на самотните стари хора сред тях преобладава.

Коефициентът на раждаемост е под средния за страната и близък до този за Северния централен район.

Съотношението между населението под трудоспособна възраст, в трудоспособна и над трудоспособна възраст е следното:

Хората над трудоспособна възраст към 31.12.2009 г. са 2758 бр., т.е. 26,5 % от населението на общината. Трудоспособното население към същата дата е 5853 бр., т.е. 56,24 %, а това под трудоспособна възраст - 17,2 %.

По данни от преброяването от 2001 г. населението на община Елена е със смесен етнически състав - 8707 българи, 1756 турци, 694 роми и малобройни представители на други етнически групи.

Демографската картина за община Елена е неблагоприятна и следва тенденцията в страната. Населението застарява, както в резултат на естествените процеси на раждаемост и смъртност, така и в резултат на засилените миграционни процеси. Това има своето пряко следствие за създаване на предпоставки за повишен риск от социална изключеност в определена възрастова група (възрастни хора), която с годините се разраства.

В заключение:

- Населението на община Елена застарява;

- За периода между последните две преброявания населението на общината намалява.

3.3 Икономическо развитие на община Елена

Икономическата ситуация в Община Елена е в пряка и косвена връзка със ситуацията в страната - не конкурентноспособно производство, инфраструктура, неотговаряща на изискванията на бизнеса за динамичност и оперативност, ограничени човешки ресурси и неразвит пазар на труда. В близкото минало в града са били изградени сравнително големи промишлени предприятия: Завод за строително стъкло, Завод за ремаркета, Завод за училищна мебел и пособия „Кирил и Методий”, Завод за телевизионни възли и детайли, фабрика „Текстил” и други, а в някои от селата - цехове на тези предприятия и трудово-производителни кооперации, които след преминаването от държавно регулирана към пазарна икономика и приватизация не работят или работят с минимално натоварване.

През последните години са създадени нови частни предприятия, които в момента работят успешно в сферата на хранително-вкусовата, дърводобивната, дървопреработващата и шивашката промишленост, а също и в сферата на строителството, туризма и услугите. Облика на промишлеността в общината се определя от следните предприятия - „Би Си Си Хандел” ООД (млекопреработващо предприятие), „Еленските майстори” (месопреработване) „Ремел” АД, „Ремби” АД (производство на ремаркета и др.), „Елена” АД, „Елба-99” АД (дърводобив и дървопреработване), „Консерва С и Л България” (преработка на гъби и билки), „Брилянт Търновград” АД- Велико Търново, клон Елена, ЕТ „Виктория къмпани ГД” (шивашка промишленост), като продължава интересът към пазара на труда от страна на фирми, работещи в шивашката промишленост. В общината работят 7 фирми, които се занимават със строителство. Малките и средни предприятия имат значителен дял в общинската икономика.

В последната година се използват редица възможности за търсене на чуждестранни партньори, обединяване по интереси и други, които биха подпомогнали развитието на местната икономика.

Услугите за населението и гоститена общината (търговско, банково – в града и др.) заемат значително място в местната икономика. Голяма част от частния сектор е съсредоточен предимно в търговията, туризма и предлагането на услуги. Търговската дейност в Община Елена се осъществява от еднолични търговци-собственици на търговски обекти. Общият брой на търговските обекти е 109.

На територията на общината работят две Държавни горски стопанства – „Елена” и „Буйновци”. В общината функционират 7 общински фирми: „Балкан” ЕООД, „Буковец” ЕООД, „Елена автотранспорт” ЕООД, „Общински имоти” ЕООД, „Еленски балкан” ЕООД, „МБАЛ Д-р Димитър Моллов –Елена” ЕООД гр. Елена и „Хоспис Елена” ЕООД гр. Елена.

Селско стопанство

Селскостопанският фонд на община Елена е 287 537 декара, от които свободните общински земи са 4 900 дка. За съжаление част от поземления фонд не се обработва, занемарени са старите култури, за които в района природно-климатичните условия са благоприятни. В момента обработваемите площи в общината, засети със зърнени култури са 1525 дка. Годишно се засяват около 828 дка пшеница и 697 дка ечемик, което представлява едва около 10 % от максималния капацитет.

Наличните площи, подходящите агроклиматични условия, екологично чистият район, традициите от миналото и наличният човешки ресурс, предполагат добри условия за възстановяване и разширяване на площите засети с трайни насаждения – сливи, вишни, малина, касис, арония, ягоди.

Изнасят се главно култивирани и диворастящи билки и гъби. През последните години се наблюдава засилен интерес към засяването на площи за култивирано отглеждане на билки (маточина, лавандула, мента и др.) и горски плодове. Почвите в общината са подходящи за такива култури и развитието на този вид бизнес трябва да бъде поощрявано чрез подходящи форми.

На територията на общината функционира „Сортоизпитване – Елена” ООД гр. Елена, което произвежда разсад от арония (*Aronia melanocarpa*) и стевия (*Stevia rebaudiana*), плодове от арония, оказва селскостопански консултации и извършва сортоизпитване. Произвежда вино от арония.

Животновъдството в общината се развива главно в лични стопанства. Отглеждат се около 2 800 говеда, 13 100 овце, 4 400 кози, 800 свине и 10 000 птици. Тези показатели са доста под нивата, достигани през минали години.

В община Елена е поставено началото на екологично пчеларство и еленският пчелен мед е търсен в цялата страна. Отглеждат се над 3 452 пчелни семейства. Има възможности за развитието на този вид бизнес в много по-големи мащаби, като се увеличи многократно производството на пчелен мед, а така също като се разшири номенклатурата на пчелните продукти.

Горско и ловно стопанство

Условията за развитие на горскостопанска дейност в община Елена са особено благоприятни: наличие на значителни горски запаси, традиции в ползването на горско-дървесния фонд и дивеча, подходящи терени за възпроизводство на горското богатство и т.н. Функциониращите на територията на община Елена две държавни горски стопанства - ДГС „Елена” и ДГС „Буйновци” стопанисват горското богатство по северните склонове на Елено-Твърдишката част на Стара планина.

Добива се предимно широколистна дървесина – най-вече бук и в по-малки количества дъб, габър и др. Изкуствено създадените иглолистни насаждения са източник на иглолистна дървесина, но все още нейният относителен дял е нисък. Запасите от дървесина в общината са силно намалени и трябва много внимателно да се ползват. Превес би следвало да се дава на отгледните сечи, на залесяването, на подмяната на издънковите гори, на охраната на горското богатство и дивеча.

Територията на община Елена попада в границите на долния равнинно-хълмист и предпланински пояс на дъбовите гори и средния пояс на буковите и иглолистните гори. Разпределението на територията по видове гори е както следва:

иглолистни- 15%, широколистни високоствъблени - 22%, за реконструкция - 28%; издънковидни за превръщане в семенни- 30%; нискоствъблени- 5%.

В общината са разпространени следните естествено растящи дървесни видове- бук, габър, благун, зимен дъб, цер, келяв габър, липа и др. Като спътници в насажденията участват и череша, бряст, явор, шестил, ясен, брекиня, трепетлика и др. В резултат на залесителната дейност на държавните лесничейства са създадени и се развиват успешно култури от иглолистни дървесни видове, като бял бор, чер бор, смърч, ела и др. По изкуствен път на територията на общината са внесени и се развиват добре нетипични за района видове, като веймутов бор, дугласка и червен дъб, които допринасят за видовото разнообразие в района.

Ежегодно се провеждат залесителни мероприятия. Видовете, които се използват за залесяване, са предимно широколистни - местни видове дъб (зимен дъб, благун, цер), смесени с различните видове липи, бук, акация и др. От иглолистните видове се използва предимно черния бор, а там където месторастенията са подходящи - бял бор и дугласка.

Съгласно ловно-стопанското райониране на България, южната част на община Елена попада в района на Средна Стара планина от Старопланинската област, а северната част - в средния район на Предбалкана. Разнообразието в орографията на терена, съчетано с варирането на климата и голямата лесистост са предпоставка за благоприятните екологични условия, които обуславят видовото богатство на дивеча в района. Местообитанията в Стара планина са типично едродивечови. Богатата хранителна и защитна база дава възможност за целогодишно наличие на богат и разнообразен дивеч. Най-често тук се срещат дивата свиня, сърната и благородният елен, чиито запаси за съжаление през последните години сериозно намаляват, за което “способства” както браконьерството, така също намалените грижи от страна на ловните дружинки и оторизираните органи, увеличеният брой на хищниците, навлизането в ловните полета на нови “собственици” и т.н.

Местообитанията в по-ниските части на Предбалкана са предимно дребно-дивечови, на места с благоприятни условия за развъждане и на едър дивеч. Най-често в този район се срещат заек, фазан, яребица, гургулица, но значителната лесистост и верижното свързване на горските комплекси предоставят благоприятни условия за развъждане и на дивата свиня и сърната. По време на зимния прелет по главните речни течения се срещат диви патици, а понякога и диви гъски.

Туризм

Туризмът е приоритетен сектор в общината, който през последните години се развива динамично. Географското разположение на общината и природните ресурси, в съчетание с богатото културно-историческо наследство и съхранените архитектурни паметници, създават предпоставки за развитието на различни форми на туризъм – природен, селски, еко, ловен и риболовен, културен, исторически и др.

Общината разполага със съоръжения за природен туризъм през пролетно-летния, и ски туризъм през зимния сезон. В близост до хижа «Чумерна» се намира ски-писта с дължина 750 метра със ски-влек и ски гардероб. Ски-влек и ски-гардероб има и към пистата в с. Мийковци. Близко до хижа «Буковец» и в околностите на град Елена са изградени малки ски-писти. Освен техническите съоръжения, общината разполага с обучени инструктори и школи за начинаещи. Съществуват възможности за скално катерене на открито- край хижа «Буковец» и в

зала – изкуствена стена за скално катерене в спортния комплекс на СОУ «Иван Момчилов» гр. Елена.

В общината има осем полигона за спортно ориентиране. На територията се поддържат 9 пешеходни маршрута и са изградени 3 туристически екопътеки. В околностите на селата Мийковци и Дрента са изградени кътове за отдих, които са оборудвани с пейки, беседки и са изградени огнища.

На територията на общината има достатъчно и разнообразни (като тип) обекти за настаняване и хранене (категоризирани са 65) скапацитет на легова база 1088 легла, които се намират в уютни хотели, къщи, самостоятелни стаи, бунгала, почивни станции, както и още 18 обекта за хранене.

Пътна инфраструктура и транспорт

В Община Елена има сравнително добре изградена пътна инфраструктура, която се поддържа трудно в добро състояние, поради недостиг на средства. Необходими са значителни инвестиции на държавно и общинско ниво за поддържане и ремонт на пътната инфраструктура.

Гъстота на пътната мрежа в общината е 0.66 км/кв.км, което е над средната за страната, но категорията на изградените пътища е ниска. Липсват автомагистрала и пътища от първи клас.

Главната транспортна артерия, която минава край град Елена е второкласен път II-53 „Поликрайще-Сливен“. Тя свързва общината на север с главния железопътен възел в Централна Северна България- Горна Оряховица и с областния център Велико Търново. От нея се отделя път III-533, който свързва Елена с общинските центрове Антоново и Омуртаг от област Търговище. Втората косвена връзка на общинския с областния център е път III-551 „Дебелец-Плаково-Средни колиби-Елена“.

Друга важна транспортна връзка, минаваща през града, е третокласен път III-534 „Елена-Твърдица“. Това е най-пряката връзка между селищата от двете страни на Стара планина. Поради лошата пътна настилка в северния участък, пътят остава неизползваем от масовия автомобилен транспорт и е затворен. Има проект за ремонт на пътя, но все още не е осигурено държавно финансиране и не е започнато реализирането му.

Републикански пътища от държавната пътна мрежа на територията на общината от втори и трети клас са с обща дължина 81,4 километра, а местните пътища са с обща дължина 274 километра.

В общината има действаща общинска транспортна схема с 6 направления, които обхващат по-големите населени места в общината и ги свързват с населените места с общинския център. В областната транспортна схема са включени 3 направления - ежедневно се изпълняват 6 разписания до областния център, 4 до гр. Г. Оряховица и до гр. Златарица едно разписание два пъти в седмицата. Освен това има и преминаващи автобусни линии през града по направленията Велико Търново-Елена- Сливен- Бургас и обратно и Сливен- Елена- Велико Търново и обратно. От гр. Елена има пряка транспортна връзка със столицата, посредством автобусна линия Елена- В. Търново- София и обратно, по която всеки ден пътува автобус.

Електроснабдяване

На територията на общината електроенергийната система е добре развита. Всички населени места са електрифицирани. Обслужването се извършва от Е.ОН България. На територията на общината не се произвежда електроенергия.

Град Елена има една подстанция „Елена“, осигурена редовно и резервно с два електропровода 110 KV. Разпределителната мрежа се състои от 10 въздушни 20 KV електропровода и един кабелен.

Водоснабдяване и канализация

Територията на община Елена се обслужва от ВиК „Йовковци“ ООД град Велико Търново, район Елена. Почти всички населени места са водоснабдени. Някои са свързани с централен водопровод, в други водоснабдяването е от местни водоизточници, чрез каптаж и кладенци. Общината има готови технически проекти за кандидатстване за реконструкция на водопроводната мрежа в селата Майско, Константин, Беброво, за изграждане на канализационна мрежа и пречиствателна станция в с. Майско, както и готови технически проекти за водоснабдяване на 9 населени места.

Канализационната мрежа в града е почти напълно изградена. Изграждането на довеждащ колектор и ВиК мрежата в град Елена е в процес на изпълнение. През 2010 г. не е осигурено финансиране за продължаване на проекта за реконструкция на водопроводната и канализационна мрежа на града. Няма градска пречиствателна станция, но общината търси възможности по програми за осигуряване на финансиране за изграждане на градска пречиствателна станция. В момента се реализира проект по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ - „Техническа помощ за детайлно разработване на инфраструктурно предложение „Доизграждане на ВиК мрежата и пречистване водите на гр. Елена“.

В селата канализацията няма. Изградена е такава в квартал «Кантона» в с. Майско. В селата се използват септични ями.

Основният водоизточник в Община Елена е язовир „Йовковци“. Пречиствателната станция за питейна вода „Йовковци“ е построена на около 6 километра от село Велчево и пречиства подадената вода от язовир „Йовковци“ за градовете Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Дряново, Елена и редица села в региона. Технологиите на пречистване е предхлориране, утаяване, филтриране и на изхода - дезинфекция.

Телекомуникации

На територията на община Елена телефонната мрежа обхваща почти всички населени места. Междуселищния трафик в национален мащаб се осъществява от цифрова автоматична междуселищна телефонна централа. Процесът на модернизация на съобщителната инфраструктура, свързан с нейната цифровизация постепенно напредва.

Има покритие от трите мобилни оператора „Виваком“, „М тел“ и „Глобул“, което е около 90%. Поради планинския релеф е трудно да се постигне пълно покритие на цялата територия на общината.

Теренните условия, силно пресеченият планински терен, не позволяват пряко приемане на ТВ сигнал от предавателя на връх Ботев. За покриване територията на общината с телевизионен сигнал са изградени 7 телевизионни ретранслаторни станции. Апаратурата е автоматизирана, необслужваема.

В града действа един оператор на кабелна телевизия. Повечето населени места са радиофицирани. Работи общинско кабелно радио. Интернет услуги се извършват от три доставчика и комутируем достъп чрез мобилните оператори. Достъп до интернет освен в града има и в някои кметства и училищата в по-големите села.

3.4. Здравеопазване

Демографските процеси и заболяемостта са основни групи показатели за оценка на здравето на населението. Увеличаваща се група на възрастни над трудоспособна възраст, респективно увеличава потребността от медицинска помощ. Процесите на стареене се проявяват по-силно в селата, където в повечето няма детско население и най-младата възрастова група започва след 40 години. Водещи заболявания на населението в общината са сърдечно-съдовата система, бъбречни, заболявания на ендокринната система и мозъчно-съдова болест.

Здравното обслужване в общината се извършва от специалисти, работещи в индивидуални практики (лекари истоматолози), МБАЛ „Д-р Д. Моллов – Елена” ЕООД, „Медицински център I – Елена” ЕООД, ФСМП при ЦСМП гр. В. Търново и „Хоспис Елена” ЕООД.

На територията на Община Елена са регистрирани 8 индивидуални практики на общопрактикуващи лекари. Заети са от индивидуални лекарски практики – 5 в града и 1 от лекар с основен адрес с. Константин, който обслужва населението на с. Майско, с. Константин, с. Беброво. Лекарите по дентална медицина са 5 бр. само в гр. Елена, като един работи и в с. Константин.

Болничната помощ за населението се извършва от МБАЛ „Д-р Д. Моллов – Елена” ЕООД гр. Елена. Болницата осъществява дейността си в 5 отделения и разполага с 64 болнични легла. В нея работят 14 лекари, 24 бр. медицински специалисти (мед. сестри, акушерки, рехабилитатори и лаборанти), 5 санитарни и 10 бр. друг персонал.

Специализираната извънболнична помощ се осъществява в „Медицински център I – Елена” ЕООД гр. Елена от 12 лекари, 5 специалисти (медицински сестри и лаборант) и 1 санитар.

Друго звено на територията на общината е ФСМП гр. Елена при ЦСМП гр. В. Търново, който обслужва населените места в общината, а също така и населени места от съседната община Златарица. Филиалът извършва реанимационна, лекарска и транспортна дейност.

В гр. Елена функционира „Хоспис Елена” ЕООД с капацитет 16 места. Хосписът предлага специализирани грижи, насочени към осигуряване на най-добро качество на живот на болни в напреднал стадий на хронично-инвалидизиращи заболявания.

По данни на ЦУ на НАП към 31.05.2010 г. броя на здравноосигурените лица от Община Елена е 8193 души.

Идентифицирани проблеми:

- Затруднения за навременно осигуряване на достъп до здравна помощ на населението от отдалечените, трудно достъпни и много на брой населени места в общината;
- Недостиг на финансови средства;
- Малкото клинични пътеки – 20, по които работи МБАЛ „Д-р Д. Моллов – Елена” ЕООД гр. Елена;
- Населението на общината е застаряващо, с влошено здравословно състояние и затова е необходимо запазването на болницата за активно лечение в общината;

3.5. Образование

На територията на Община Елена през учебната 2009/2010 г. функционират 5 общински училища и 5 общински детски градини. Училищата са СОУ „Иван Момчилев” гр. Елена, НУ „Иларион Макариополски” гр. Елена, ОУ „Отец Паисий” с.Константин, ОУ „Отец Паисий” с. Майско и ОУ „Христо Ботев” с. Беброво. Общия брой ученици е 930 в 47 общообразователни и 3 професионални паралелки. Маломерните паралелки са 16, а слетите- 4.

Педагогическият персонал в училищата е общо 99 бр., от които с ПКС са 24 учители. С образователно-квалификационна степен магистър са 74, 12 – бакалавър, 12 - специалисти и 1 със средно образование.

Общинските детски градини са ЦДГ „Радост” гр. Елена, ЦДГ „Вяра, Надежда и Любов” с. Беброво, ЦДГ „Щастливо детство” с. Константин, ЦДГ с. Майско и ЦДГ с. Палици (с филиал в с. Каменари). Общия брой деца посещаващи детски градини е 243 в 10 групи.

В детските градини работят общо 21 педагози, от които с ПКС са 11. С образователно-квалификационна степен магистър са 7, бакалавър-5 и специалист - 9.

По данни на РИО на МОМН гр. В. Търново към 01.02.2010 г. децата, посещаващи детски и учебни заведения са както следва:

.	Деца в детски градини без предучилищни форми	190
.	Деца в предучилищни форми на образование (детска градина, училище)	84
.	Деца в общински и държавни училища – общ брой	961
.	Деца в общински и държавни училища (1-4 клас)	403
.	Деца в общински и държавни училища (5-8 клас)	342
.	Деца в общински и държавни учулища (9-12 клас)	216

В ОУ „Отец Паисий” с. Константин и ОУ „Отец Паисий” с. Майско има подготвителни класове общо 31 ученика, а в детските градини в гр. Елена (с обособени 2 самостоятелни подготвителни групи) и в селата Майско и Палици броят на децата в предучилищни форми е 53.

На територията на общината 3 от училищата са средищни - СОУ „Иван Момчилов” и НУ „Иларион Макариополски” в гр. Елена и ОУ „Христо Ботев” с. Беброво. В училищата има условия и е създадена целодневна организация на учебния процес за пътуващите ученици и е осигурено хранене. Ежедневно се осигурява безплатен транспорт по шест обходни маршрута към средищните училища на 120 пътуващи ученици в задължителна училищна възраст от 22 населени места в общината, в които няма училище.

В общината няма професионални училища. В СОУ „Иван Момчилов” гр. Елена през учебната 2009/2010 г. се обучават 56 ученика в 3 професионални паралелки по професиите „Горско и ловно стопанство” и „Ресторантьор” и „Сервитьор барман”.

Извънучилищната дейност се осъществява от Общински детски комплекс гр. Елена. През учебната 2009/2010 г. 120 деца посещават 8 постоянни групи, а през лятната ваканция ОДК организира свободното време на децата във временни форми.

Основния проблем в сферата на средното образование е свързан с намаляване броя на децата в общината поради демографски причини. Обхващането на децата в училище среща най-сериозни трудностив случаите, когато родителите работят в чужбина и вземат със себе си подлежащите на задължително обучение ученици. Причините за отпадане на децата от училище са ниските доходи на семействата, родителска незаинтересованост, липса на контрол от семейството, липса на мотивация за учене, трудности в общуването с връстници и учители, влияние на различни криминогенни фактори.

От статистичните данни на РИО на МОМН гр. В.Търново се вижда, че през последните 3 години броя на децата в задължителна училищна възраст, отпаднали от училищенамалява:

през учебната 2007-2008 г. – 19 бр.;

през учебната 2008-2009 г. – 13 бр.;

през учебната 2009-2010 г. – 2 бр.

В общината функционира самостоятелна Детска ясла в гр. Елена с две групи, с 36 деца.

3.6. Жилищни условия

В общината населението обитава предимно собствени жилища. Община Елена разполага с общински жилища, които се намират в жилищни кооперации в гр. Елена и къщи в населените места Илаков рът, Каменари и Тодювци. Водомствените жилища са 1 бр., а жилищата под наем - 56 броя.

Картотекирани са 41 лица и семейства, чакащи за настаняване в гр. Елена и 19 – по селата. Всички общински жилища са в регулация.

4. Анализ на групите в риск

4.1. Фактори, които пораждат риск за различни групи от населението

Безработица при хората в трудоспособна възраст

Факторът безработица е свързан със социално-икономическото развитие на общностите и е основна причина за миграцията и емиграцията на активното работоспособно население. Безработицата може да се приеме като основен рисков фактор, свързан с доходите и стандарта на живот на хората в трудоспособна възраст.

В община Елена към 31 декември 2009 г. са регистрирани 728 безработни лица, като към април 2010 г. броят на безработните се е увеличил до 869 бр. По данните на Дирекция „Бюро по труда” гр. В.Търново, процента на безработицата към 31.12.2009 г. е 14,02%, обаче реалните нива на безработицата се различават от официалните данни и те са значително по-високи. Рискови групи безработни, които по-трудно могат да се реализират на трудовия пазар са:

Безработни лица с ниско образователно ниво -352 бр. - 48,35 %;
Безработни лица с регистрация над 1 година- 256 бр. - 35,16 %;
Безработни лица на възраст над 55 години- 215 бр.- 29,53 %;
Безработни младежи от 18 до 29 години-86 бр.- 11,81 %;
Безработни лица с намалена трудоспособност - 19 бр.-2,6 %;
Данните са към 31.12.2009 г.

От групата на безработните най-засегнати са хората, които са с ниско ниво на образование и хората в предпенсионна възраст. Безработицата на трудоспособните хора се отразява на качеството на живот на всички членове на семейството, особено на децата. Данните показват, че липсата на финансово обезпечаване, водещо до нисък стандарт на живот, влошава социално-психологическия климат в семейството, което е предпоставка за попадане на децата врискова среда.

Ниски доходи на хората в надтрудоспособна и трудоспособна възраст

Хората в надтрудоспособна възраст представляват 26,5 % от населението на община Елена. От всички хора в пенсионна възраст, които срещат трудности по отношение на доходите, най-засегнати са хората с минимален размер на пенсията и хората на пенсионна възраст, които по различни причини нямат пенсия. Последната група е много трудна за идентифициране, поради липсата на данни, но в нея попадат хора, които продължително време са работили без да се осигуряват.

Основополагащ фактор за нормален стандарт на живот и на хората в трудоспособна възраст е размерът на доходите, който осигурява останалите сфери на живот. Засегнати от този фактор са доста групи от населението, но размерът и периодичността на доходите оказва въздействие върху формирането на рисковите групи и уязвимост на индивидите в комбинация със следните други фактори- безработица, ниски доходи, структура и численост на семейството, увреждане или здравословен проблем на член от семейството.

Увреждане или здравословен проблем на член от семейството

Наличието на тежък здравословен проблем или увреждане на член от семейството изисква непрекъснати допълнителни разходи, които затрудняват семейния бюджет. Най-засегнати от този фактор са хората с увреждания, както и

семейства, в чийто състав има човек с увреждане и/или с тежък здравословен проблем.

По данните на ТСБ към 31.12.2009 г. са регистрирани 476 лица/деца с увреждания, от тях 394 лица и 82 деца с увреждания. В зависимост от вида на заболяването са обособени както следва:

Вид на заболяването	Лица, бр.	Деца, бр.
Физическо увреждане	100	34
Множествени увреждания	250	5
Умствена изостаналост	14	33
Психични заболявания	30	10

Принадлежност към етнически малцинства

В ромските общности са налице различни фактори, пораждащи бедността-ранно отпадане от училище, ниско образование и/или липсваща професионална квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничена възможност за заетост, лоши битови условия.

Структура и численост на семейството (непълни, многодетни семейства, с повече нетрудоспособни членове)

Структурата и броят на членовете на семейството са от съществено значение при разпределяне на разходите между тях и в тази връзка най-засегнати са семействата, в които има повече нетрудоспособни членове, многодетни и непълни семейства.

По данни на Дирекция „Социално подпомагане“ – Елена за 2009 г. обект на социално подпомагане по реда на чл. 9 от ППЗСП са 187 лица и семейства, от тях самотни родители, отглеждащи дете/деца - 11 бр., многодетни семейства – 23 бр.

Децата на самотни родители са с висок риск. Някои от тях живеят при лоши битови условия, семействата им са с по-ниски доходи, което ограничава достъпа им до качествени здравни, социални и образователни услуги. Това ги поставя в неблагоприятна стартова позиция и намалява шансовете им за успешна реализация в живота. При тях съществува голям риск от институционализиране.

Възможност да се предоставят грижи за възрастни и стари хора от техните близки

Възрастта е също фактор, който влияе върху уязвимостта на населението, спрямо възможностите за автономност на хората и необходимостта от подкрепа. Грижата за възрастните хора традиционно се възприема като задължение на техните деца. През последните години все по-рядко различните поколения живеят заедно, не само в различни жилища и градове, а често и в различни държави. В тази връзка развитието на социални услуги в подкрепа на грижите за възрастните и стари хора се възприема като облекчение и за двете страни.

Групите, които могат да се формират във връзка с грижата или отсъствието на такава са:

- самотни стари хора;

- възрастни хора, в т.ч. и хора с увреждания, настанени в специализирани институции.

4.2. Характеристика на рисковите групи в общината

В анализа на ситуацията в община Елена се идентифицираха следните рискови групи, които се отнасят до състоянието и развитието на социалните услуги в общината Елена. В резултата на проучването са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, както и причините, пораждащи конкретна ситуация на неравнопоставеност на основата на социално-икономически и други неблагоприятни предпоставки.

4.2.1. Деца

По статистически данни към 31.12. 2009 г. децата на територията на община Елена са 1925 души, разделени по възрастови групи както следва:

От 0 до 7 г. – 780 деца;

От 7 до 14 г. – 660 деца;

От 15 до 18 г.- 485 деца.

От събраната информация от Дирекция „Социално подпомагане” гр. Елена, РУП гр. Елена, РИО на МОМН гр. В.Търновои други се обособяват следните групи деца в риск:

4.2.1.1. Деца от семейства в неравносгодно социално положение.

Към тази група се включват:

- Деца, които живеят в социално слаби семейства;
- Деца на самотни родители.

Социално – битовите проблеми на родителите (липса на жилище, липса или ниски доходи, многодетни семейства) предполагат обективни трудности при отглеждане на децата. Специфичен проблем за децата от семейства в неравносгодно положение е ниското качество на живот и влошения социално-психологически климат в семействата. Помощите за безработни не могат да компенсират цялостния проблем на семействата в риск. Невъзможността за справяне със ситуацията е предпоставка за явления като стрес, депресия, домашно насилие, разпадане на семействата, изоставяне на деца и др., които водят до редица други неблагоприятни последици.

4.2.1.2. Деца, жертва на насилие или трафик

Тази група деца може да се раздели на три групи:

- Деца жертва на насилие в семейството;
- Деца жертва на насилие извън семейството;
- Деца жертва на трафик;

По данните на Дирекция „Социално подпомагане” гр. Елена, регистрирани деца жертви на насилие са както следва:

2007 г. – 6 бр.;

2008 г. – 2 бр.;

2009 г. – 4 бр.;

2010 г. – 1 бр.(към 01.04.2010 г.)

Характерно за деца жертви на насилие в семейството е, че броят на жертвите вероятно е много по-голям, но оплакванията са малко, поради емоционални връзки и зависимостта на децата от родителите им. Един от проблемите по отношение на работата с децата жертви на насилие е доказване на деянието. Няма специализирани съдебни състави, които приоритетно да гледат делата, свързани с деца. Все още специалистите работещи в училищата, детски градини и социалните услуги трудно разпознават белезите на насилие. Необходимо е повишаване на капацитета на всички институции, които работят с деца.

За деца жертва на насилие извън семейството все по-актуален става проблемът с трафика на деца за проституция и използването им за просия. За щастие в общината няма случаи на деца, жертви на трафик. Реално се заражда проблемът с експлоатация на детския труд, а също така и злоупотреба с деца в интернет.

В община Елена е изградена партньорска мрежа между институциите, относно постъпващите сигнали и прилагане на адекватни мерки за закрила на децата. Създадена е организация за работа на мултидисциплинарен екип на местно ниво с център Дирекция „Социално подпомагане”/отдел „Закрила на детето”, който включва представители на местната власт, на органите за местно самоуправление и други за предприемане на бързи, адекватни и координирани действия за закрила на децата.

Като се имат в предвид постъпилите сигнали за насилие в Д „СП” гр. Елена – Отдел „Закрила на детето”, могат да се отбележат като основни причини за извършване на насилие на деца занижения родителски контрол, липсата на родителска подкрепа и разбиране, конфликтите в семейството.

Обобщените потребности на децата от тези групи са свързани с предоставянето на специализирана консултантска помощ за децата и техните родители, с цел преодоляване на травмите от преживяното насилие.

Услугите, които се предлагат в момента са полицейска закрила на деца, които са загубени или са в безпомощно състояние, останали без надзор, обект на престъпление и деца, за които има опасност да бъдат въввлечени в извършване на престъпление.

4.2.1.3. Деца с проблемно поведение

По данни на МКБППМН през 2009 г. са гледани 4 възпитателни дела с 6 извършители, двама от които попадат във възрастова граница до 14 години, т.е. са малолетни. Наложени мерки са 7 бр., от които 4 са „Предупреждение” по чл.13, ал.1, т.1 от ЗБППМН, 2 бр. - „Предупреждаване за настаняване във ВУИ с изпитателен срок до 6 месеца”, съгласно чл.13, ал.1, т.12 и 1 бр. „Поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател”. Извършените противообществени прояви са предимно кражби. По данните на РУП гр. Елена към 31.12 2009 г. деца, извършили кражба са 20 бр.

При направения анализ относно причините за извършените асоциални прояви и престъпления от малолетни и непълнолетни, на преден план изпъкват следните фактори – нездрава или криминогенна семейна среда, липса на пълноценен и ефективен родителски контрол, лоши хигиенно-битови условия в семейството, не посещаване на училище, вредно влияние от страна на приятелското обкръжение, липса на трайни интереси, лекомислие и увлечение, недостатъчна заинтересованост на обществеността по проблема.

Като цяло в момента спрямо децата с проблемно поведение се прилага система от възпитателни мерки регламентирани в ЗБППМН . Приоритет в работата на МКБППМН е взаимодействието с училищните комисии, педагогическия съветник и училищни ръководства. За всяко заседание по възпитателно дело от Дирекция „Социално подпомагане” – отдел „Закрила на детето” се осигурява представител, който да защитава правата и интересите на децата. Това подпомага определянето на адекватни и ефективни възпитателни мерки.

4.2.1.4. Деца с увреждания

По данни на Дирекция „Социално подпомагане” децата с увреждания в Община Елена са 82 към 31.12.2009 год. Това е една сложна целева група, тъй като обединява деца с физически, умствени и комплексни увреждания.

Основните потребности на деца с увреждания са свързани с осигуряване на достъп до образователни, здравни и социални услуги (за деца от населените места в които няма редовни транспортни връзки), придобиване на умения и навици за самостоятелен живот, осигуряване на възможности за професионална квалификация и реализация и на подкрепяща среда за семейството и близките на деца с увреждания, интеграция в общността, осигуряване на достъпна архитектурна среда.

Една от алтернативите за тази целева група е паричното подпомагане по Закона за социалното подпомагане и Закона за интеграция на хората с увреждания, както и следните услуги в общността, предлагани в Община Елена.

Услуги предлагани в момента:

Децата с увреждания, посещаващи училищата и детски градини са обхванати от ресурсно подпомагане – 16 в СОУ „Иван Момчилов” и 9 в НУ „Иларион Макариополски”. С тях работят 2 ресурсни учители и 1 логопед в НУ „Ил. Макариополски” гр. Елена. От учебната 2010/2011 г. ще бъде разкрит логопедичен кабинет в СОУ „Иван Момчилов” гр. Елена, в който ще работи правоспособен логопед. През последните няколко години, децата със специални образователни потребности на територията на Община Елена се увеличават.

Дневен център за деца и младежи с увреждания, който функционира в гр. Елена, предоставя комплекс от услуги за деца с увреждания от семейна среда и от ДДМУИ „Надежда” с. Илаков рът. Проблем е липсата на специалисти (логопед, рехабилитатор), които да работят на пълно работно време.

Семействата на всички деца с увреждания се нуждаят от подкрепа за отглеждане на децата, като особено остро тази необходимост се проявява при следните свързани групи в риск - самотни майки, семейства, в които единият партньор е личен асистент и многодетни семейства с деца с увреждане.

Сфери на работа за преодоляване на проблемите са ранна интервенция, консултиране, подкрепа за обучения и осигуряване на добра грижа, осигуряване на

форми на почасова и дневна грижа, разширяване на спектъра на услуги за рехабилитация в общността, включване на децата в системата на образованието, интеграция на децата с увреждане, осигуряване на достъпна среда, подкрепа на родителите на деца с увреждания за осигуряване на трудова заетост и на дневни грижи за децата, диференциране на услугите за деца с различни по вид и степен увреждания.

4.2.1.5. Деца, настанени извън биологичното си семейство

- **Деца, настанени в специализирани институции**

На територията на община Елена функционира ДДМУИ „Надежда” с. Илаков рът, в който са настанени 48 деца и младежи. В институцията се настаняват деца, след изчерпване на възможностите за извършване на услуги в общността. Към момента в дома лицата над 18 г. са 22, въпреки че ръководството последните година е предприемало нужните действия за извеждането им от институцията.

Институцията предоставя социални услуги извън семейната среда. Осигуряват се целогодишни грижи и задоволяване на индивидуалните потребности на настанените деца и младежи.

Основните цели на социалната услуга са:

1. Намаляване на броя на местата;
2. Създаване на условия за живот, близки до семейната среда;
3. Качествени грижи за задоволяване на индивидуалните потребности на потребителите на социалната услуга.
4. Създаване на възможности за развитие на индивидуалните, физически, умствени и творчески способности и стимулиране на потенциала.
5. Създаване на възможности за пълноценен живот и интеграция в обществото.

Основни потребности на децата и младежи в институцията са свързани с правото им на живот в семейна среда и осигуряване на среда, близка до семейната, за което е необходима нова услуга в общината-Център за настаняване от семеен тип и изграждане на поне още едно Защитено жилище за възрастни с умствена изостаналост.

- **Деца, настанени при близки и роднини**

Настаняването на деца при роднини и близки е една от формите на споделена грижа в рамките на разширеното семейство и намира широко приложение през последните години.

Общият брой на настанените деца в семейства на роднини и близки за 2007 г. са 18 деца, за 2008 г. - 0 деца, за 2009 г. - 2 деца, чиито случаи са преминали през Отдел „Закрила на детето” и е наложена мярка за закрила. При тези деца е необходима подкрепа на хората, които са поели грижа за отглеждане на децата, вместо техните биологични родители. Проблемите се отнасят също до потребностите на децата да получават адекватни грижи и до потребностите на роднините и близките да бъдат подкрепени при предоставяне на грижите за настанените при тях деца.

4.2.2. Възрастни хора с увреждания

Като цяло проблемите на тази група са свързани с възможността за социално включване, т.е. получаване на образование, ефективен достъп до пазара на труда, качествена здравна грижа, общуване и придвижване. От общите данни за хората с увреждания, няма данни каква част от тях имат нужда от допълнителна подкрепа, извън паричното подпомагане. Проучванията показват, че все още услугите за тях са недостатъчни. От подкрепа и заместване се нуждаят и семействата на хора, които изискват непрекъсната грижа.

Наличието на увреждане поражда сериозен риск от социално изключване, независимо от възрастта. Лицата с увреждания общо за общината са 394 (лица с физически, умствени, множествени и психични увреждания).

Това са хора в трудоспособна възраст с тежки увреждания и хора в надтрудоспособна възраст, които вследствие на възрастта и заболяванията са придобили увреждания.

Основните проблеми на тази група са:

- Липса на достъпна архитектурна среда ;
- Липса на алтернативни форми за заетост, съобразени с хората с увреждания;
- Ниски и недостатъчни доходи – за повечето основният източник на доход е пенсията за инвалидност;
- Тъй като доходите са недостатъчни, основният източник на подкрепа остава семейството. Човекът остава зависим от родителите и/или партньора си, като същевременно поставя в неравностойно положение семейството си;
- Когато член на разширеното семейство е засегнат от безработица или е в пенсионна възраст, домакинството изпада в ситуация на криза;
- Необходимост от подкрепа при поддържане на жилището – физическа невъзможност за извършване на ремонтни работи и поддръжка на жилището, липса на средства за ремонт;
- Нужда от помощ при поддържане на домакинството, плащане на сметки и др.;
- Част от хората с увреждания имат повече от едно заболяване, ниските доходи са причина за ограничаване на достъпа до лечение и съответно за хронично влошаване на здравословното състояние;
- Нужда от социализация, развлечения, общуване и контакти.

В групата на хората с увреждания могат да се обособят няколко специфични групи, които имат нужда от диференцирана подкрепа - хора с повече от едно хронично заболяване, даващо степен на инвалидност, самотни възрастни хора с увреждания, хора с увреждания, които имат нужда от придружител и подкрепа.

Необходими мерки за подкрепа на хора с увреждания са осигуряване на алтернативни форми на заетост и на подходящи форми на социално предприемачество, предоставяне на битови услуги за хора с увреждания в невъзможност да поддържат самостоятелно дома и домакинството си, предоставяне на почасови и дневни форми на грижа, осигуряване на достъпна среда, разширяване на възможностите за развлечения и социализация.

Необходимо е да се използват възможностите по национални оперативни програми за предоставяне на услугите «Личен асистент», «Социален асистент» и «Домашен помощник».

4.2.2.1. Възрастни с увреждания, ползващи услугата Защитено жилище с Илаков рът

Вс. Илаков рът, община Елена има Защитено жилище за възрастни с умствена изостаналост с капацитет 8 места, което предлага на потребителите да живеят в обстановка, близка до домашната среда, да получават адекватни на състоянието си грижи и да се подготвят за самостоятелен живот.

4.2.2.2. Стари хора, които живеят в домашна среда

Животът на старите хора в отдалечени и изолирани населени места е изключително затруднен, основно поради липсата на достатъчно средства и затруднения достъп до здравеопазване, невъзможността или затрудненията с осъществяването на комунално-битовите дейности и най-вече социалната изолация. Във всички села в общината този проблем е поставен на първо място. Броят на самотните старите хора в града и селата, които се нуждаят, но не са обхванати от социални услуги е значителен.

Открояват следните проблеми застарите хора:

- Затруднен достъп до здравни услуги;
- Затруднен достъп до закупуване на лекарства, поради липса на аптеките в малките населени места. За закупуването на лекарства старите хора зависят от отиващите в града и от близките си;
- Необходимост от подкрепа при водене на домакинството. От предоставяните услуги, най-предпочитана е Домашният помощник, който помага при водене на домакинството и при пазаруване. Същевременно възрастните хора се притесняват да пуснат в дома си външен човек, но повечето са склонни да приемат познат от селото, на когото имат доверие;
- Недостатъчни средства за издръжка;
- Нужда от медицинско наблюдение (измерване на кръвното налягане и др.);
- Нужда от общуване;

Необходими мерки за подкрепа за старите хора в общината:

- разширяване обхвата на домашния социален патронаж;
- осигуряване на възможност за ползване на услуги за закупуване на лекарства, плащане на сметки и др.;
- достъп до здравни услуги;
- осигуряване на помощ при водене на домакинството;
- дозавършване на започнатия ремонт и преустройство на сградата на бившия Дом за деца в с. Тодювци, община Елена и разкриване на Дом за стари хора, тъй като много стари хора от общината изразяват желание да получат институционална грижа, като посочват основна причина нуждата от почивка и поемане на всекидневните грижи за тях. В много случаи мотив е и разговорване на децата от поетите отговорности по отглеждане на родителите.

Обхватът на програмите, които развиват услугите «Социален асистент» и «Домашен помощник» не са достатъчни, за да задоволят потребностите. А и като

цяло бройките, които се отпускат за общината са недостатъчни, а желаещите ползватели са повече.

Алтернативите за преодоляване на проблемите на старите хора, могат да стъпят на съществуващите структури – читалища, пенсионерски клубове, каквито има в повечето населени места в общината.

5. Оценка на социалните услуги в община Елена

Наличните социални услуги са разглеждани като услуги за деца, за възрастни лица с увреждания и стари хора, от гледна точка на предотвратяване на рисковете.

5.1. Социални услуги в общността, предоставяни от община Елена

5.1.1. Домашен социален патронаж гр. Елена

Домашен социален патронаж е комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете на населението в надтрудоспособна възраст и хора с увреждания, самотно живеещи хора, ветерани от войните и други. Обслужва потребители в гр. Елена и в 7 села - Геновци, Килъжевци, Руховци, Марян, Чакали, Костел, Граматици. Домашният социален патронаж е местна дейност - на общинско финансиране, с капацитет 100 души и персонал 13 бр. В момента услугата ползват 76 потребители.

5.1.2. Дневен център за деца и младежи с увреждания гр. Елена

„Дневен център за деца и младежи с увреждания” гр. Елена е изграден по Програма ФАР 2003 BG2003/004-937.01.04 „Подобряване качеството на живот на хората с метални увреждания” спроект по Компонент 1 – Създаване на Дневен център за деца с ментални увреждания с наименование „Равен шанс и бъдеще за децата и младежите от „невидимия свят” на община Елена. От 01.01.2008 г. ДЦДМУ е делегирана държавна дейност с капацитет 36 потребители и 14 бр. персонал.

Услугата е предназначена за деца и младежи с увреждания, живеещи в семейна среда и за деца и младежи от ДДМУИ с. Илаков рът. През 2009 г. ДЦДМУ са посещавали 30 потребители. Дългосрочна цел на центъра е да осигурява включваща, приемаща и стимулираща развитието среда за ползвателите си. В Дневният център се насърчава и подкрепя социалното, емоционалното, образователното и културното развитие на всеки потребител в стремежа да развие потенциала си и да бъде пълноценен участник в общността.

Основният проблем е липсата на специалисти (рехабилитатор, логопед), които да работят на пълно работно време.

5.1.3. Защитено жилище за възрастни хора с умствена изостаналост. Илаков рът

Защитеното жилище в с. Илаков рът е изградено по Програма ФАР 2005, фаза 2 „Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността на рискови групи”, проект „Изграждане на Дом за възрастни хора с умствена изостаналост в с. Илаков рът, община Елена”, финансиран от МТСП.

В него санастанени 7 потребители от ДДМУИ „Надежда” с. Илаков рът. Продължителността на проекта беше от 01.04.2008 г. до 31.05.2009 г. От 01.06.2009 г. социалната услуга „Защитено жилище” с. Илаков рът е делегирана от държава дейност с капацитет 8 бр. и персонал 5 бр.

5.2 Услуги, предоставяни по национални и оперативни програми

5.2.1 Национална програма „Асистенти на хора с увреждания”

5.2.1.1. Услуга „Личен асистент” - доставчик Дирекция „Социално подпомагане” гр. Елена

Дирекция „Социално подпомагане” гр. Елена предоставя услуга „Личен асистент” по Национална програма „Асистенти на хора с увреждания”. Програмата се финансира със средства от Държавния бюджет, както и със средства, осигурени от работодатели по реда на програмата. За периода 2007 - 2010 г. в дейността „Личен асистент” са се включили 61 потребители както следва:

2007 г.- 23 бр.;

2008 г.- 18 бр.;

2009 г.- 11 бр.;

2010 г.- 9 броя

В резултат на реализацията на проекта положението на семействата, в които има човек с трайни увреждания, нуждаещ се от постоянни грижи, се облекчава. Повишава се и качество на живот на хора с уврежданията. Осигурява се и заетост на лицата, придобиват се осигурителните права за пенсии и др.

Чрез дейност „Личен асистент” се осигурява трудова заетост на безработни лица, ползващи право на месечна социална помощ по реда на чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане. Това са лица, ангажирани ежедневно в обгрижването на свои близки с увреждания. По този начин се гарантира полагането на качествени грижи за лицата, отговарящи на условията за получаване на тази услуга и по-добър стандарт на живот на тях и на техните семейства.

5.2.1.2. Услуга „Социален асистент” – доставчик Община Елена

Услугата по дейността „Социален асистент” се предоставя от Община Елена по национална програма „Асистенти на хора с увреждания” през 2006 г. и 2007 г. Услугата е предназначена за хора с трайни увреждания или тежко болни самотни хора, чрез осигуряване на заетост на безработни лица като социални асистенти.

Потребителите за 2006 г. са били 3, а за 2007 година – 3.

В резултат на реализацията на проекта положението на семействата, в които има човек с трайни увреждания, нуждаещ се от постоянни грижи, се облекчава. Повишава се и качеството на живот на хората с увреждания. Осигурява се и заетост на лицата, придобиват се осигурителните права за пенсии и др.

5.2.2. Национална програма „Социални услуги в семейна среда”

Услуга „Домашен помощник”- доставчик Община Елена

През 2009 година по Национална програма „Социални услуги в семейна среда” от 01.02.2009 г. до 31.12.2009 г. Община Елена предоставяше социалната услуга „Домашен помощник” на 10 потребители в общината, които бяха обслужвани от 4 наети безработни лица като домашни помощници.

5.2.3. Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” – услуги „Домашен помощник” и „Социален асистент” – доставчик Община Елена

Община Елена в партньорство със Сдружение „Център за социални и здравни грижи” гр. В. Търново реализира проект „Грижа в семейна среда за независимост и достоен живот на лица/деца с увреждания и самотно живеещи хора – услуги „Домашен помощник” и „Социален асистент” – фаза 2 с капацитет 40 бр. потребители, 6 бр. социални асистенти и 14 бр. домашни помощници. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на оперативната програма, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд. Продължителността на проекта е 12 месеца - от 30.06.2009 г. до 29.06.2010 г. Услугите се предоставят в гр. Елена и села Константин, Беброво, Майско, Каменари, Илаков рът и Палици. Към 01.04.2010 г. от дейностите Домашен помощник/Социален асистент са се възползвали 59 потребители.

5.2.4. Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси- услуга „Личен асистент” – доставчик Дирекция „Социално подпомагане” гр Елена

Дирекция „Социално подпомагане” гр. Елена е реализирала на територията на община Елена проект „Социална услуга за качествен живот” по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, дейност „Личен асистент” с капацитет 15 потребители. Проектът се осъществявал с финансовата подкрепа на Оперативна програма „РЧР”, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд. През периода от м. Декември 2008 г. до м. Септември 2009 г. са участвали 21 потребителя (с натрупване).

От 01.02.2010 г. Д”СП” – Елена започна реализиране на територията на общините Елена и Златарица проект „Социална услуга за качествен живот”- фаза 2 по схема за предоставяне за безвъзмездна финансова помощ „Усъвършенстване и подобряване на услуга личен асистент за хора с различни видове увреждания и самотно живеещи хора – фаза 2” по ОП”РЧР” с капацитет 30 места. До сега местата са разпределени: 25 бр. за община Елена и 5 бр. за община Златарица. Проектът е до 31.01.2011 г.

5.3. Социални услуги в специализирани институции

5.3.1. Дом за деца и младежи с умствена изостаналост „Надежда” с. Илаков рът

В специализираната институция за деца и младежи с умствена изостаналост капацитетът е 55 места, персоналът е 40 бр. Намира се в с. Илаков рът, в близост до центъра на населеното място и на 11. км от общинския център, на главен път. През 2005/2006 г. по проект, финансиран от „Социално инвестиционен фонд” на МТСП и общината на стойност 232 378 лв., към сградата на ДДМУИ е построена и пусната в експлоатация нова триетажна пристройка, в резултат на което са

подобрени условията на живот на децата и младежите от дома. В дома функционират триателиета- за ръчен труд, приложни изкуства и битов кът по готварство. Обуредван е кабинет за рехабилитация и сензорна стая, която ползват децата и младежите от дома, за да подобрят емоционалното и психическото си състояние. Услугите на Дневния център за деца и младежи в гр. Елена ползват 13 от настанените в дома, 11 учат в Помощно училище „Иван Вазов” с. Ново село, 3 в СОУ „Иван Момчилков” и 1 в НУ „Иларион Макариополски” гр. Елена.

Периодично се организират разходки и излети в околностите на с. Илаков рът, празнуване на рождени дни, Нова година, Баба Марта, посрещане на Първа пролет и Деня на детето. Настанените в дома посещават форми в Общински детски комплекс гр. Елена – ателие по грънчарство и по приложни изкуства. Със своитворби участват в общински изложби.

Проблем е недостига на квалифициран персонал и специалисти (социални работници, логопед/дифектолог, психолог, рехабилитатор/кинезитерапевт).

6. Оценка на ресурсите за развитие на социалните услуги в Община Елена

6.1. Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги в Община Елена

Община Елена работи съвместно с Дирекция „Социално подпомагане” и НПО за решаване на проблемите в социалната сфера.

В общинска администрация Елена кмета, заместник кмета и дирекция „Хуманитарни дейности” осъществяват общинската политика в областта на социалните дейности и трудова заетост, координират предоставянето на социалните услуги във всички сектори - социални услуги, образование, здравеопазване, култура, младежки дейности и други. В дирекция „Хуманитарни дейности” има длъжност старши експерт „Социална политика, вероизповедания и работа с етносите”, която пряко е ангажирана със социалните дейности и социалните услуги, както и с контрол в социалните услуги и институции, участие в консултативни комисии, консултации на граждани, обработване на заявления за финансово подпомагане, персонални и социални пенсии, работа с юридически лица с нестопанска цел за и на хора с различни целеви групи, клубове и организации.

В дирекция „Социално подпомагане” град Елена към м. април 2010 г. работят 15 души на щат, като от тях 5 са с изнесени работни места в гр. Златарица. Две са извънщатните длъжности по ПМС 66. По Национална програма „Асистенти на хора с увреждания” са назначени 9 лични асистента и по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 30 лични асистенти в общините Елена и Златарица.

Към всички социални звена на територията на общината е назначен необходимият брой персонал.

Основните потребности от развитие на човешките ресурси и на организационния капацитет, идентифицирани в процеса на анализа на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в община Елена, които имат отношение към административния и организационен капацитет са свързани с:

- повишаване на капацитета на общинските администрации да управляват процеса на контрактиране и управление на предоставянето на социални услуги в общините от областта;

- повишаване на капацитета на персонала, ангажиран с администрирането, управлението и директното предоставяне на социалните услуги;

- потребност от развитие на капацитета за подготовка и управление на проекти, осигуряващи развитие на социалните услуги в общините и разширяване на обхвата на съществуващите услуги, осигуряване на качество и ефективност на предоставяните услуги;

- практически умения и механизми за осъществяване на междуобщинско и междуинституционално сътрудничество в сферата на социалните услуги.

Специфичните потребности от промяна и развитие, свързани с капацитета на човешките ресурси, които бяха идентифицирани в процеса на разработване на анализа са:

- повишаване на квалификацията, професионалния опит и уменията на управляващите социалните услуги от резидентен тип и на услугите предоставяни в общността по отношение на подбор на персонал, ориентиране и обучение на персонала, планиране на работните задачи, мотивиране на персонала, стимулиране на работата в екип и работата в разширени/ мултидисциплинарни екипи.

- преодоляване на дефицита от човешки ресурси (социални работници и специализиран персонал), необходими за директното предоставяне на новоразкрити социални услуги;

- основна потребност за развитието на управленския персонал е повишаване на професионалните компетенции, свързани с прилагане на иновативни практики за повишаване на качеството и ефективността на предоставяните услуги, както и с въвеждане на механизми за ефективна оценка на положението труд, съобразени със спецификата на различните дейности по предоставяне на социалните услуги и обвързване на възнагражденията на служителите с реалната работа по обслужване на клиентите. Управленският персонал на съществуващите социални услуги има потребност от развитие на уменията за добро управление и задържане на персонала от специалисти и стимулиране на тяхното непрекъснато развитие.

- професионалистите, ангажирани със създаването и управлението на нови социални услуги, имат потребност от нов тип управленски умения и практика, свързана със създаване на методологии за предоставяне на новите услуги, изграждане на стратегии за популяризиране на услугите и спечелване на доверието на клиентите, развитие на междуинституционалното сътрудничество и включване на гражданското общество в процеса на развитие на новите услуги;

- потребностите на специалистите (социални работници, психолози, специални педагози, рехабилитатори, логопеди и др.) и на помощния персонал, ангажирани в директното предоставяне на социалните услуги в Община Елена са свързани с обогатяване на знанията и опита им за ефективна работа по случаи, индивидуализиране на оценката на потребностите на клиента, осигуряване на активното участие на клиента в процеса на работата по удовлетворяване на неговите потребности, необходимост от методическа подкрепа по отношение на осъществяване на адекватен подбор на специфичните дейности, свързани с

предоставянето на социалната услуга, оценка на въздействието, документиране на добрите практики в работата по случаи.

6.2 Финансов анализ на дейностите на община Елена

6.2.1 Анализ на изпълнение на приходите по бюджета:

Касовото изпълнение на всички приходи в общинския бюджет към 30.06.2010 год. възлиза на 3002693 лв., в т.ч:

-приходи за делегираните от държавата дейности -1 995 029 лв.

-приходи за местни дейности-1 107 664 лв.

Разчета на приходите за делегираните от държавата дейности се изпълнява на 47.0% или при годишен план 4 242 480 лв. се изпълниха на 1 995 029 лв.

Разчета за общата субсидия за държавни дейности се изпълнява на 55.3%. или при годишен план 3 537 097 лв. се изпълнява на 1 956 428 лв. от годишния.

Разчета на приходите за местните дейности се изпълнява на 35.1% или при годишен план 3 153 001 лв. се изпълниха на 1 107 664 лв..

През отчетния период общината е получила 126 188 лв. приходи от имуществени данъци, което представлява 38.5 % от годишния разчет. Спрямо същия период на 2009 г. са събрани в по-малко 2738 лева даначни приходи.

Разчета за неданъчните приходи се изпълнява на 44,9%, или при план 710 310 лв. се изпълнява на 319 322 лв. Спрямо същия период на 2009 г. са събрани в повече 34 892 лева неданачни приход. Общо собствените приходи се изпълняват на 42,9% или при план 1 038 310 лв. се изпълнява на 445 510 лв.

Разчета за обща изравнителна субсидия е изпълнен на 52,0% или при план 957 800 се изпълнява 498 106 лв.

През отчетния период общината е получила следните трансфери:

По § 61-01. Общината е получила от АПИ-11 535 лв. Средствата за текущ ремонт и зимно поддържане на Републиканската пътна мрежа в чертите на гр. Елена.

По § 61-05. Общината е получила от МТСП за ПВЗ –98 500 лв. Средствата са за програмите за осигуряване на заетост.

По § 64-01 СОУ „Ив. Момчилов” е получило от ПУДООС –1500 лв. Средствата са за проект изпълняван в СОУ.

Към 30.06.2010 г. общината няма поет дълг.

Към 30.06.2010 г. от бюджета на общината е предоставен безлихвен заем в размер на 30755 лв. за изпълнение на проекти по Оперативни програми и Програмата за развитие на селските райони, на които общината е бенефициент.

6.2.2 Анализ на изпълнението на разходите по бюджета

Касовото изпълнение на разходите в общинския бюджет към 30.06.2010 г. възлизат на 3 002 693 лв.

Разходите бяха насочени за:

-делегирани от държавата дейности- 1 995 029 лв.- 66,5 %;

-местни дейности- 974 028 лв. 32,4 %

-дофинансиране на делегираните от държавата дейности- 33 636 лв. - 1,1%

Общо разходите бяха насочени за:

-заплати-36,4 %;

- други възнаграждения и плащания-5,2% .;
- осигурителни вноски-7,8%;
- издръжка –36,5%;
- стипендии-0,3%;
- помощи –1,7%;
- субсидии за нефинанс.предприятия-1,1%;
- субсидии за орган.с нестопанска цел-2,2 %;
- членски внос в сдружения на общини – 0.2%
- капиталови разходи-8,6%;

Изпълнението на разходите по функциите за делегираните от държавата дейности е както следва:

№	Функция	Сума на изпълнение 30.06.10 г	Относит. тегло %
1.	Общи държавни служби	267 683	13.4%
2.	Отбрана и сигурност	59 776	3.4%
3.	Образование	1 073845	53.8%
4.	Здравеопазване	51 933	2.6%
5.	Социално осигуряване, подпомагане и грижи	400 291	20.1%
6.	Култура	121 603	6.1%
7.	Икономически дейности и услуги	19 898	1.0%
	ВСИЧКО:	1 995 029	100.0%

Изпълнението на разходите по функции за местните дейности е както следва:

№	Функция	Сума на изпълнение 30.06.10 г	Относит. тегло %
1.	Общи държавни служби	255 635	26.3%
2.	Отбрана и сигурност	5 000	0.5%
3.	Образование	67 104	6.9%
4.	Здравеопазване	14 863	1.5%
5.	Социално осигуряване, подпомагане и грижи	60 901	6.3%
6.	Жил. строителство, БКС и опазване на ок. среда	295 897	30.4%
7.	Култура	84 216	8.6%
8.	Икономически дейности и услуги	190 412	19.5%
	ВСИЧКО:	974 028	100.0%

Изпълненията на разходите по функции за дофинансиране на делегираните от държавата дейности е както следва:

№	Функция	Сума на изпълнение 30.06.10 г	Относит. тегло %
---	---------	-------------------------------	------------------

1.	Общи държавни служби	29 655	88.1%
2.	Здравеопазване	1 262	3.8%
3.	Социално осигуряване, подпомагане и грижи	2 719	8.1%
	ВСИЧКО:	33 636	100.0%

Към 30.06.2010 г. по бюджета на общината има следната банкова наличност:

За делегираните от държавата дейности-609 241 лв.;

За местните дейности-277 604 лв.

Всичко:886845 лв.

Към отчетния период общината има просрочени задължения в размер на 142 247 лв.

Към отчетния период общината има просрочени вземания в размер на 187 734 лв.

6.2.3 Анализ на изпълнение на извънбюджетни сметки и фондове /ИБСФ-3/

Към отчетния период в извънбюджетните сметки и фондове /ИБСФ-3/ има постъпления само от лихвите по сметките за 2010 г. в размер на 13 лева.

По извънбюджетните сметки и фондове общината има към 30.06.2010 год..следната наличност:

1.Фонд ”Покриване на разходите от приватизация”9 874 лв.

2.Фонд ”За инвестиции и дълг.активи”2 742 лв.

Всичко:12 616 лв.

6.2.4 Анализ на изпълнение на извънбюджетни сметки и фондове /ИБСФ-3 -КСФ/

Към отчетния период по извънбюджетните сметки и фондове /ИБСФ-3-КСФ/ са финансирани проекти по следните оперативни програми:

По ОП” Развитие на човешките ресурси”:

1.Грижи в семейна среда за независим и достоен живот на лица и деца с увреждания и самотно живеещи хора – услуги „Социален асистент” и „Домашен помощник”

През отчетният период по проекта са постъпили 67 273 лева приходи и са извършени разходи за 60 824 лева

Към 30.06.2010 г. за проекта иманаличност-6 449 лева

2.Интернет за учители от общината

През отчетният период по проекта са постъпили 8 179 лева приходи и са извършени разходи за 8 179 лева

По ОП “Околна среда”

1.Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект „Доизграждане на В и К мрежа и пречистватване на водите на гр.Елена”.

През отчетният период по проекта са възстановени23 лева лихви; наличността в началото на годината е 2 377 лв., а наличността към 30.06.2010 г. е - 154 лв. Извършени са разходи за 2 200 лв.

По ОП „Регионално развитие”, приоритетна ос 4 „Местно развитие и сътрудничество”

През отчетния период по проекта са постъпили 66 597 лв., наличността в началото на годината е 1042 лв., а наличността към 30.06.2010 г. е -66 639 лв. Извършени са разходи 1 000 лв.

По ПРСР, приоритетна ос 4 Лидер. Постъпили са лихви 1 лв.; предоставен е заем от бюджета на общината 14 011 лв. Наличността на 01.01.2010 г. е 2 лв., а наличността към 30.06.2010 г. е 462 лв. Извършени са разходи за 13 552 лв.

7. Заключение и препоръки

7.1 Основни изводи от ситуационния анализ и оценката на потребностите

От направения анализ се констатира недостиг на някои услуги за деца и възрастни в общината. Освен развитието на съществуващите социални услуги в общността е необходимо и развиването на алтернативни такива, удовлетворяващи наболели социални проблеми в семействата, училищата, детските градини и специализираните институции, свързани с извеждането на деца от институциите, отглеждането и възпитанието на деца със специфични образователни потребности, както и на самотно живеещи хора, деца и възрастни хора с увреждания, които не могат сами да се обгрижват и задоволяват ежедневните си потребности.

При проучването на демографските, икономическите и социалните фактори, действащи на територията на общината, са изведени следните приоритети в развитието на социалните услуги:

- Деинституционализация на децата и превенция на настаняването на деца в специализираната институция в с. Илаков рът чрез реформиране на дома и разкриване на Центрове за настаняване от семеен тип;
- Преминане към алтернативни форми на социални услуги, предлагани в общността, съобразно потребностите на хората с увреждания, уязвимите семейства и деца - разкриване Център за социална рехабилитация и интеграция и Център за обществена подкрепа;
- Повишаване качеството на живот и грижата за хора с увреждания и стари хора, чрез предоставяне на нови социални услуги – Защитено жилище за възрастни с умствена изостаналост, Дневни центрове за възрастни, Дневен център за седмична грижа за пълнолетни лица и Дом за стари хора;
- Промяна на нагласите и повишаване на чувствителността на обществеността към хората в неравностойно положение.

Специализирана институция в Илаков рът - Дом за деца и младежи с умствена изостаналост не може да предложи напълно необходимата среда, близка до семейната. Децата предстоят дългосрочно в дома и почти не се стига до реинтеграция в биологичното семейство.

Услуги в общността за деца и младежи предлага Дневния център за деца и младежи с увреждания в гр. Елена, което е добра алтернатива и дава възможност за активно включване и преодоляване на изолацията и самостоятелно организиране на социалния и личния живот.

В последните години в общината се развиват успешно услуги в общността за възрастни - традиционно развития Домашен социален патронаж и новите услуги – Защитено жилище за възрастни с умствена изостаналост в с. Илаков рът, Домашен помощник, Социален асистент, Личен асистент. Положителни резултати

има от дейностите по програми, представящи услугите „Социален асистент”, „Личен асистент”.

В общината има необходимост да бъдат по-добре развити услуги за подкрепа и рехабилитация на деца и възрастни с увреждания. Недостатъчни са и наличните услуги за уязвими семейства, които включват семейно консултиране и подкрепа. Слабо развити са формите на алтернативна семейна грижа, с изключение на настаняването при близки и роднини. Не са развити услуги за деца с проблемно поведение и услугата „Приемна грижа”. Няма гарантиран набор от услуги по превенция, които могат да окажат подкрепа на деца и родители, като по този начин да подпомогнат възпитанието и отглеждането на децата.

Засамотните стари хора, които живеят в отдалечени населени места или са в състояние на социална изолация и имат нужда от подкрепа в ежедневието си за хората с увреждания е необходимо да продължат да се използват програмите, които развиват услугите „Личен асистент” „Социален асистент” и „Домашен помощник”. Тези програми са със силен социален ефект за подобряване качеството на живот на хората с увреждания и тежко болни самотни възрастни хора. Финансираните по проекти услуги в домашна среда са с определен период на изпълнение и след приключване на финансирането услугата се прекратява, което води до липса на устойчивост на услугата.

Мерките за преодоляване на проблемите на старите хора в общината налагат необходимостта от разкриване на Дом за стари хора в с. Тодювци, който може да стъпи на започнатия ремонт и преустройство на сградата на бивш дом за деца в селото. През 2008 и 2009 г. със средства от Социалноинвестиционен фонд община Елена започна изпълнението на проект, като бяха извършени строителни работи и преустройство. До момента е извършен външния ремонт на основната сграда – шумо и топло изолация, частично са изпълнени ремонтните работи на втори и трети жилищни етажи, изградена е външна рампа за лица с увреждания, както и асансьорната кула. Остава незавършен ремонт на кухненския блок, ОВИ и вертикална планировка, оборудването и обзавеждането на сградата, за което трябва да се търсят възможности за финансиране по оперативните програми и други, за да може да се финализира ремонта и да се разкрие Дом за стари хора.

7.2 Препоръки за развитието на социалните услуги

За деца и семейства в риск:

- разкриване на Центрове за настаняване от семеен тип;
- разкриване на Център за обществена подкрепа;
- приемна грижа;
- Ресурсно подпомагане на деца с увреждания;

За деца / лица с увреждания и стари хора:

- създаване на Център за социална рехабилитация и интеграция;
- създаване на Дневен център за седмична грижа за пълнолетни лица;
- създаване на Дневни центрове за възрастни;
- разкриване на Защитени жилища за възрастни с умствена изостаналост - замладежите от специализираните институции;
- разширяване на капацитета на услугата „Личен асистент”;
- разширяване на капацитета на услугата „Социален асистент”;
- разширяване на капацитета на услугата „Домашен помощник”;

-разкриване на Дом за стари хора;